

I OŚWIĘCIMSKIE FORUM PRAW CZŁOWIEKA

Europa wobec wyzwań XXI wieku. Deportacje, wysiedlenia i przymusowe migracje jako nieodłączny element konfliktów zbrojnych i wojen współczesnego świata

Oświęcim, 8-10 maja 2014 r.

Organizator
MIASTO OSWIĘCIM

Partnerzy: Centrum Dialogu i Modlitwy w Oświęcimiu, Centrum Żydowskie w Oświęcimiu, Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wpędzeń i Przesiedleń UP w Krakowie, Fundacja na rzecz MDSM w Oświęcimiu, Fundacja Współpracy Polsko-Ukraińskiej (PAUCI), Instytut Historii UP im. KEN w Krakowie, LIVE Festival, Biblioteka Galeria Książki w Oświęcimiu, Muzułmański Związek Religijny, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu, Stowarzyszenie Romów w Polsce.

Patronat honorowy

Irena Lipowicz, Rzecznik Praw Obywatelskich

Pierwsze Oświęcimskie Forum Praw Człowieka wybrało temat niezwykle ważny i aktualny. Ochrona praw człowieka pozostaje w XXI wieku prawdziwym wyzwaniem. Z jednej strony, zarówno w Polsce, jak i na świecie, mamy poważne osiągnięcia w tym zakresie, nasza praca wolnych, demokratycznych społeczeństw przynosi efekty. Z drugiej jednak - do rangi gorzkiego symbolu urasta dziś fakt, że właśnie do Polski przybyły pierwsze grupy uchodźców z Krymu. A przecież nie mamy pewności, czy za nimi nie staną, następne znacznie liczniejsze, uciekające przed wojnami, biedą, prześladowaniami politycznymi czy religijnymi. Dlatego potrzebna nam jest refleksja i debata na ten temat - prowadzona w pobliżu byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau nabiera ona szczególnego znaczenia i wagi. Pokazuje, do czego prowadzi zaprzeczenie godności człowieka, nieuznanie jego prawa do wolności i demokracji.

Z ogromnym zainteresowaniem będę oczekiwać na dorobek Oświęcimskiego Forum Praw Człowieka, zważywszy na wielką różnorodność osób i podmiotów biorących udział w debatach, jak również na wnikliwość i trafność podejmowanych kwestii. Zamierzam wykorzystywać materiały z Forum w działalności Rzecznika Praw Obywatelskich oraz podzielić się nimi z członkami Zarządu Europejskiej Organizacji Ombudsmana (...).

Irena Lipowicz
Rzecznik Praw Obywatelskich

Oświęcim to miasto z ponad 800 - letnią historią. Jednak niecałe pięć lat II wojny światowej odcisnęło trwale piętno na tutejszej historii, na tym, jak Oświęcim postrzegany jest w kraju, w szczególności zaś na arenie międzynarodowej. Leżący na skraju miasta były niemiecki nazistowski obóz zagłady Auschwitz - Birkenau, jak mało które miejsce na świecie, przypomina wszystkim, dokąd prowadzi eskalacja nienawiści, kłamstwa i pogardy dla drugiego człowieka. Jak niebezpieczna dla ludzkości jest utrata podstawowych wartości opartych na humanizmie i otwartości na innych. Przykład Auschwitz pokazuje, jak pewne zjawiska społeczne czy polityczne, na początku dla niektórych atrakcyjne, w ostateczności prowadzą do wielkich tragedii. (...)

Dziś pragniemy rozpocząć kolejny etap naszej działalności, wynikający z trudnej historii, której po części staliśmy się powiernikami. Chcemy, aby Oświęcim na arenie międzynarodowej nie był kojarzony wyłącznie z tragiczną historią, ale był miejscem, gdzie toczy się dyskusja na najtrudniejsze tematy współczesnego świata. Głos z tego miejsca, a czasem krzyk, jest bardziej słyszalny i autentyczny. Brzmi jak przestroga.

Oświęcimskie Forum Praw Człowieka to otwarte forum dyskusyjne ekspertów, naukowców i dziennikarzy, które powinno stać się stałym elementem międzynarodowej debaty i edukacji. Lekcja Auschwitz pozwala w sposób szczególny spojrzeć na kwestie łamania praw człowieka, które w swym apogeum doprowadzają do niewyobrażalnych tragedii.

Janusz Chwierut
Prezydent Oświęcimia

Europa wobec wyzwań XXI wieku. Deportacje, wysiedlenia i przymusowe migracje jako nieodłączny element konfliktów zbrojnych i wojen współczesnego świata

Wiek XX, naznaczony światowymi wojnami i totalitaryzmami, przyniósł największe w historii przymusowe wędrówki ludów. W samej Europie Środkowo-Wschodniej - i tylko w latach 1939-1946 - swe domy i małe ojczyzny straciło prawie 30 mln osób. Jakże wyciągnęliśmy z tego wnioski? Czy świat cokolwiek się nauczył?

Przymusowe migracje, deportacje, wysiedlenia i wypędzenia w XX i XXI wieku doprowadziły do wykształcenia swoistej wspólnoty doświadczeń wielu milionów ludzi na całym świecie. Zostali oni zmuszeni do opuszczenia swych domów i rodzinnych stron oraz oddania lub porzucenia dorobku całego życia. Istotne są tu nie tylko przyczyny, ale i skutki tych dramatycznych wydarzeń, które mogą wpływać przez długie lata na relacje pomiędzy krajami, narodami i grupami etnicznymi.

Skutki polityczne i społeczne migracji związanych I i II wojną światową, ale również ze zmianami granic po 1945 roku, polityką stalinowską czy wreszcie wybuchem wojny na Bałkanach, są w Europie odczuwalne do dziś. Przymusowe migracje nie były i nie są jednak wyłącznie problemem Starego Kontynentu. Wystarczy prześledzić krwawe konflikty wyniszczające nieustannie Afrykę, przyrzeć się wciąż niestabilnej sytuacji w wielu miejscach Azji (Indochiny, Półwysep Koreański) czy w Ameryce Południowej (krwawe dyktatury w Argentynie, Nikaragui czy Chile), by dojść do wniosku, że problem wcale nie zanika, a wręcz przeciwnie - mamy w ostatnich latach do czynienia z jego nasileniem. Może to świadczyć o tym, że społeczność międzynarodowa nie wyciągnęła należytych wniosków z dotychczasowych traumatycznych doświadczeń milionów pozbawionych domu tułaczy. Głównym powodem jest na pewno brak elementarnej wiedzy na temat przymusowych migracji, deportacji, wysiedleń i wypędzeń - oraz ich dramatycznych i długotrwałych skutków. A jedynie rzetelna wiedza może być fundamentem budowy systemu międzynarodowych mechanizmów zapobiegania kolejnym tragediom oraz rozwiązywania już zaistniałych problemów.

Tylko w oparciu o taką wiedzę można wśród obojętnej dotąd w swej masie społeczności międzynarodowej budzić empatię dla ludzi przymusowo wyrzuconych z domu i ojczyzny. Dopiero na takim podłożu ma szansę wyrosnąć silny sprzeciw globalnej opinii publicznej przeciwko nowym tragediom i ich skutkom.

Oświęcimskie Forum Praw Człowieka stawia sobie dwa cele.

Pierwszym jest przybliżenie stanu wiedzy na temat deportacji, wysiedleń i przymusowych migracji w różnych okresach, a także analiza opisanych przypadków, zwłaszcza pod kątem poszanowania praw człowieka oraz zagrożeń dla europejskiego i globalnego bezpieczeństwa.

Współczesna nauka charakteryzuje się wysoką specjalizacją - wielu badaczy przez większość życia eksploruje na wiele sposobów jeden temat, stając się z czasem wybitnymi ekspertami w danej dziedzinie. Wśród historyków, politologów, socjologów czy psychologów społecznych badających przymusowe migracje w różnych częściach globu - jest podobnie: każdy zajmuje się konkretnym dramatem. Z jednej strony specjalizacja taka pozwala lepiej poznać i zgłębić dane wydarzenie w całej jego złożoności - z genezą, przebiegiem i skutkami. Z drugiej strony jednak - jak się wydaje - zogniskowanie zainteresowania i naukowego wysiłku na jednej historii może odwracać uwagę od innych, często bliźniaczo podobnych, zdarzeń. Tymczasem zestawienie i porównanie wydarzeń i zjawisk występujących często na różnych kontynentach może prowadzić do wielu twórczych konstatacji, czasem nawet odkryć. Na pewno zaś może się stać źródłem wiedzy o mechanizmach przymusowych wysiedleń, co z kolei daje szansę na poszukiwanie skutecznego remedium - w postaci odpowiednich regulacji w prawie międzynarodowym czy zachowań międzynarodowych instytucji oraz reakcji światowej opinii publicznej. Oświęcimskie Forum, zgodnie z nazwą i wyznaczoną misją, stwarza idealną okazję do takich poszukiwań, zwłaszcza, że inicjuje spotkanie nie tylko najwybitniejszych specjalistów od migracji, ale też przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych oraz edukatorów, publicystów i działaczy organizacji praw człowieka. Wspólnym wysiłkiem potrafią oni stworzyć wieloaspektowy obraz opisywanych wydarzeń i zjawisk.

Drugim celem Oświęcimskiego Forum jest umieszczenie tematu przymusowych migracji w głównym nurcie debaty publicznej oraz próba uświadomienia mieszkańcom z pozoru bezpiecznej i sytej Europy, że problem dotyczy w wielkim stopniu również ich. Wydarzenia na Ukrainie wyrwały wielu Europejczyków z letargu i osłabiły tak silne dotąd tendencje do eskapizmu. Wraca świadomość, że nikomu nie wolno być obojętnym, bo obojętność jest de facto zajęciem stanowiska - po stronie silniejszego, gwałcącego elementarne prawa człowieka, w tym prawo do posiadania bezpiecznego domu.

Miasto Oświęcim, na obrzeżu którego funkcjonuje najbardziej rozpoznawalne w świecie Miejsce Pamięci o upadku człowieczeństwa i unicestwieniu wszelkich ludzkich wartości, stało się, zwłaszcza w ostatnim ćwierćwieczu, ośrodkiem bardzo licznych pokojowych inicjatyw oraz spotkań ludzi z całego świata. W 1998 roku za przedsięwzięcia na rzecz pokoju otrzymało z rąk sekretarza generalnego ONZ tytuł Orędownika Pokoju. To tutaj ważne postacie życia społecznego, politycznego, religijnego, kulturalnego wypowiadają ważne słowa - skierowane do ludzkości. W żadnym innym miejscu świata apele i orędzia nie brzmią bowiem równie głośno i wymownie.

Trzeba tu dodać, że w kontekście wysiedleń, deportacji i migracji symboliczne jest, iż również tysiące mieszkańców ziemi oświęcimskiej - miasta i okolicznych wiosek - utraciło swe domy w okresie II wojny światowej, w związku z poszerzeniem granic KL Auschwitz. W latach 1940-41, podczas rozbudowy obozu, Niemcy brutalnie wysiedlili wszystkich mieszkańców okolicznych wiosek. Domy wyburzyli, np. w Brzezince spośród 500 zostało tylko sześć. Według zachowanych dokumentów, 821 gospodarstw chłopskich zamieszkanym przez 4,8 tys. ludzi znikło bez śladu. Materiału z rozbiórki hitlerowcy użyli do budowy obozu.

Trzeba również wiedzieć o działającym w Oświęcimiu Kole Związku Sybiraków, skupiającym tych, którzy przed II wojną, w jej trakcie oraz jeszcze wiele lat po niej, byli przez totalitarny reżim deportowani w głąb Związku Sowieckiego. Oni i ich bliscy stracili na zawsze swoje domy - i podobnie jak setki tysięcy im podobnych przez długie dziesięciolecie nie mogli o tym nawet mówić. Dusili w sobie prawdę, przeżywając jednocześnie dramat niezrozumienia, niedostosowania i inne traumy. Opowiadać o swym losie i pochodzeniu zaczęli dopiero niedawno, w wolnej Polsce. Wielu słuchaczom zdawało się, że to czysta historia. Przeszłość. Dziś okazuje się, że jednak nie.

Kiedy przywódcy i mieszkańcy potężnego kraju odwołują się wprost do spuścizny reżimu, który zabrał Sybirakom domy, małe ojczyzny i najlepsze lata życia, który podeptał wolność, godność i inne niezbywalne ludzkie prawa milionów ludzi - mamy prawo mówić, że nie chodzi o historię, lecz - terażniejszość.

Czy również - przyszłość? To zależy od nas.

Alicja Bartuś
Pełnomocnik Prezydenta Oświęcimia
ds. Oświęcimskiego Forum Praw Człowieka

I OŚWIĘCIMSKIE FORUM PRAW CZŁOWIEKA

Europa wobec wyzwań XXI wieku. Deportacje, wysiedlenia i przymusowe migracje jako nieodłączny element konfliktów zbrojnych i wojen współczesnego świata

Patronat honorowy

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

8 maja 2014 (czwartek)

15.00 - 15.30	otwarcie OFPC	
SESJA I (MBP Galeria Książki)	WIEK WYPEDZEŃ	
15.30 - 17.30	prof. dr hab. Andrzej Zoll	<i>Europa wobec wyzwań XXI wieku.</i>
	prof. dr hab. Mariusz Wołos	<i>Inżynieria społeczna okresu I wojny i jej konsekwencje dla współczesności.</i>
	dr Piotr Setkiewicz	<i>Wysiedlenia ze strefy wpływów KL Auschwitz-Birkenau.</i>
	dr Piotr Cywiński	prowadzenie dyskusji

9 maja 2014 (piątek)

SESJA II (MBP Galeria Książki)	DEPORTACJE, WYSIEDLENIA I WYPĘDZENIA JAKO NARZĘDZIE POLITYKI	
9.00 - 11.00	Adam Krzemiński	<i>Niemcy - wysiedleni czy wypędzeni - w świetle faktów i współczesnych dyskusji.</i>
	dr Aleksander Gurjanow	<i>Masowe deportacje jako narzędzie polityki stalinowskiej.</i>
	Michał Sobelman	<i>Jak pozbyto się Żydów w 1968 roku.</i>
	prof. dr hab. Roman Wieruszewski	prowadzenie dyskusji

SESJA III (Galeria Książki MBP)	NARÓD A OBCY	
11.30 - 13.30	Adam Borowski	<i>Czeczeni - terroryści czy ofiary?</i>
	Taras Voznyak	<i>Ukraińcy - niepodległość dla siebie czy przeciw komuś</i>
	Piotr Kępiński	<i>Polityka wobec mniejszości narodowych na Litwie w stadium budowy państwa</i>
	Jan Piekło	prowadzenie dyskusji

SESJA IV (Zamek Piastowski)	EUROPA CHRZEŚCIAJŃSKA, MUZUŁMAŃSKA CZY ŚWIECKA?	
16.00 - 17.30	Musa Czachorowski	<i>Dlaczego boimy się Muzułmanów?</i>
	dr Manfred Deselaers	<i>Żydzi, muzułmanie, katolicy - ekumenizm w kościele?</i>
	Adam Szostkiewicz	<i>Czy Europa potrzebuje religii, a religia Europy?</i>
	Jerzy Sadecki	prowadzenie dyskusji

SESJA V (MDSM)	MIGRACJE – ASYMILOWAĆ CZY UTRWALAĆ ODMIENNOŚCI ETNICZNE I KULTUROWE?	
18.00 – 19.30	Maciej Zaremba Bielawski	<i>Źródła rasizmu i ksenofobii w otwartych na imigrację społeczeństwach skandynawskich</i>
	Gabriela Lesser	<i>Czy polityka multi-kulti w Niemczech poniosła klęskę?</i>
	dr Alicja Bartuś	prowadzenie dyskusji

10 maja 2014 (sobota)

SESJA VI (MBP Galeria Książki)	POLSKA DLA POLAKÓW?	
9.30 – 11.30	Zbigniew Gluza Beata Machul-Telus Paula Sawicka dr Joanna Talewicz-Kwiatkowska dr Artur Szyndler Prowadzenie dyskusji: dr Piotr Trojański	
	11.30 – 12.00	zakończenie Forum

Forum towarzyszyć będzie:

- prezentacja działań z obszaru praw człowieka i edukacji historycznej podejmowanych przez wszystkich partnerów Forum

- wystawy:

Czas utracony nigdy się nie wróci... Losy oświęcimskich sybiraków

(ukazująca losy współczesnych mieszkańców Oświęcimia, którzy w czasie II wojny i po jej zakończeniu byli deportowani w głąb Związku Sowieckiego).

Jestem stąd. Polska wielu narodów

(poświęcona historii, kulturze i teraźniejszości mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce).

Organizatorzy i partnerzy

Patronat medialny

PRELEGENCI I MODERATORZY DYSKUSJI

SESJA I WIEK WYSIEDLEŃ

prof. dr hab. Andrzej Zoll / prawnik /. Jeden z najwybitniejszych polskich specjalistów w dziedzinie prawa karnego; przez lata kierował Katedrą Prawa Karnego na Wydziale Prawa i Administracji UJ. Pełnił m.in. funkcję prezesa Trybunału Konstytucyjnego, przewodniczącego Rady Legislacyjnej przy Premierze, Rzecznika Praw Obywatelskich i przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej.

prof. dr hab. Mariusz Wołos / historyk /. Specjalizuje się w historii stosunków międzynarodowych w XX wieku, dziejach dyplomacji polskiej, sowieckiej i francuskiej, historii Polski w okresie międzywojennym, historii Związku Radzieckiego. Był dyrektorem Stacji Naukowej PAN w Moskwie i Stałym Przedstawicielem PAN przy Rosyjskiej Akademii Nauk. Obecnie wykłada w Instytucie Historii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie oraz w Instytucie Historii PAN w Warszawie.

dr Piotr Setkiewicz / historyk /. Bada zatrudnienie więźniów w niemieckim przemyśle oraz historię podobozów KL Auschwitz i innych. Kieruje Centrum Badań w Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau. Autor wielu publikacji dotyczących historii Auschwitz, w tym m.in. *Z dziejów obozów IG Farben Werk Auschwitz 1941-45*, *Życie prywatne esesmanów w Auschwitz* (wybór relacji).

dr Piotr M. A. Cywiński / historyk, mediewista /. Dyrektor Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, współtwórca i prezes Fundacji Auschwitz-Birkenau; w latach 2000–2010 prezes Klubu Inteligencji Katolickiej w Warszawie. Członek Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Rady Powierniczej Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej i Rady ds. Muzeów oraz Rady Fundacji na rzecz Maximilian-Kolbe-Werk.

SESJA II DEPORTACJE, WYSIEDLENIA I WYPĘDZENIA JAKO NARZĘDZIE POLITYKI

Adam Krzemiński / dziennikarz, publicysta, specjalista od spraw niemieckich /. Od 1973 r. nieprzerwanie związany z tygodnikiem „Polityka”. Współpracuje ponadto m.in. z „Die Zeit”, „Der Spiegel”, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”. Specjalizuje się w sprawach relacji polsko--niemieckich, jest autorem licznych publikacji na ten temat. Z Adamem Michnikiem napisał list otwarty do premierów Polski i Niemiec w sprawie Centrum przeciwko Wypędzeniom.

dr Aleksander Gurjanow / rosyjski fizyk i historyk, badacz problematyki zesłań i więzienia ludności polskiej w czasach ZSRR /. Syn architekta Edmunda Goldzama. Wychowany w Polsce, absolwent astronomii na Wydziale Fizyki Moskiewskiego Uniwersytetu Państwowego. Obecnie pracuje w Stowarzyszeniu Memoriał. Autor licznych publikacji o sowieckich represjach wobec Polaków. Z ramienia Memoriału prowadził działania na rzecz sądowej rehabilitacji ofiar zbrodni katyńskiej.

Michał Sobelman / historyk, publicysta, scenarzysta filmów dokumentalnych, tłumacz literatury hebrajskiej /. Rzecznik prasowy ambasady Izraela w Polsce. W 1969 r. wyemigrował do Izraela. Był pracownikiem naukowym Uniwersytetu w Jerozolimie oraz współpracownikiem Instytutu Yad Vashem. Jest autorem licznych publikacji z zakresu stosunków polsko-żydowskich. Laureat Nagrody Fundacji POLCUL za wkład w dialog polsko-żydowski. Tłumacz prozy Jehudit Katzir, Beniamina Tammuza i Batii Gur.

prof. dr hab. Roman Wieruszewski / prawnik i politolog / specjalizuje się w prawach człowieka. Był m.in. współpracownikiem Tadeusza Mazowieckiego, gdy ten pełnił funkcję specjalnego wysłannika ONZ w Bośni i Hercegowinie. Stał na czele misji Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka z siedzibą w Sarajewie (1996-1998). Zasiadał w Komitecie Praw Człowieka ONZ (1998-2000 i 2003-2006), w tym jako jego wiceprzewodniczący. Ekspert ds. praw człowieka OBWE. Członek Komitetu Naukowego Agencji Praw Podstawowych UE i Komitetu Bioetyki PAN, rady programowej Fundacji „Panoptykon” oraz Programu Spraw Precedensowych. Kieruje Poznańskim Centrum Praw Człowieka.

SESJA III NARÓD A OBCY

Adam Borowski / wydawca i działacz społeczny /. Działacz opozycji demokratycznej i niepodległościowej w PRL. W 1989 r. założył Oficynę Wydawniczą Volumen, która opublikowała wiele książek z zakresu historii Polski. Od 2008 r. jest prezesem stowarzyszenia Polsko-Czeczeński Ośrodek Dokumentacyjno-Informacyjny Iczkeria. W latach 2008–2010 był społecznym doradcą ds. uchodźców ceczeńskich Rzecznika Praw Obywatelskich. Od 2014 członek Komitetu Honorowego Fundacji „Łączka”.

Taras Voznyak / ekspert ukraiński od spraw politycznych i kulturowych, tłumacz, eseista, filozof /. Doradca w sprawach zagranicznych dyrektora Lviv Regional Administration. Redaktor naczelny lwowskiego magazynu „Ji”.

Piotr Kępiński / poeta, krytyk literacki /. Szef działu kultura w „Newsweeku” od 2008 do 2011 r. W latach 1997-1999 zastępca redaktora naczelnego „Czasu Kultury” oraz redaktor naczelny „Megaronu”. Juror nagrody literackiej Europy Środkowej - Angelus. Obecnie współpracuje z Nową Europą Wschodnią. Mieszka w Warszawie i w Wilnie. Autor sześciu tomów poetyckich i m.in. książki *Któż to opisze, któż to uciszy. Rozmowy z Wincentym Różańskim*.

Jan Piekło / edukator, dziennikarz, pisarz /. Dyrektor Fundacji Współpracy Polsko-Ukraińskiej PAUCI. Przez lata związany z „Tygodnikiem Powszechnym”. Relacjonował rewolucję w Rumunii oraz konflikt w byłej Jugosławii. Autor książki: *Epitafium dla Jugosławii i Zapach anioła*.

SESJA IV EUROPA CHRZEŚCIAŃSKA, MUZUŁMAŃSKA CZY ŚWIECKA?

Musa Czachorowski / dziennikarz, poeta /. Członek Muzułmańskiego Związku Religijnego w Polsce, rzecznik prasowy Muftiego RP. Redaktor naczelny kwartalników „Przegląd Tatarski” i „Muzułmanie Rzeczypospolitej”, zastępca redaktora naczelnego „Rocznika Tatarów Polskich. Seria 2”, stały współpracownik czasopisma Związku Wspólnot Tatarów Litewskich „Lietuvos totoriai”. Autor jedenastu zbiorów poetyckich.

dr Manfred Deselaers / niemiecki ksiądz katolicki /. Wiceprezes krakowskiej Fundacji Centrum Dialogu i Modlitwy w Oświęcimiu oraz członek Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej. Autor m.in. biografii Rudolfa Hößa, komendanta obozu Auschwitz.

Adam Szostkiewicz / dziennikarz, tłumacz i publicysta /. Działacz opozycji w okresie PRL; działacz KIK. Pracował w „Tygodniku Powszechnym”, był również dziennikarzem Polskiej Sekcji BBC World Service w Londynie. Od 1999 r. w tygodniku „Polityka”. Jest laureatem nagrody publicystycznej Krakowskiej Fundacji Kultury. W 2006 r. otrzymał nagrodę im. Mordechaja Anielewicza za działalność w zwalczaniu ksenofobii i antysemityzmu oraz utrwalaniu tolerancji.

Jerzy Sadecki / dziennikarz i publicysta /. Pracował w „Gazecie Krakowskiej” i „Rzeczypospolitej”. Wykładowca na Uniwersytecie Jagiellońskim. Autor m.in. książki: *Trzynastu. Premierzy Wolnej Polski i Ambasador* (wywiad rzeka z Jerzym Bahrem).

SESJA V MIGRACJE - ASYMILOWAĆ CZY UTRWALAĆ ODMIENNOŚCI ETNICZNE I KULTUROWE?

Maciej Zaremba Bielawski / historyk i dziennikarz /. Pracuje dla największego szwedzkiego dziennika „Dagens Nyheter”. Za swe artykuły otrzymał wiele nagród m.in., Nagrodę Akademii Szwedzkiej, Wielką Nagrodę Dziennikarską i Złote Pióro Publicystów. W 1997 r. w książce *De rena och de andra...* ujawnił sprawę przymusowej sterylizacji w Szwecji osób „niepożądanych” (w Polsce ukazała się ona pod tytułem *Higieniści*). Wydział prawa uniwersytetu w Lund uhonorował go tytułem doktora honoris causa.

Gabriela Lesser / historyk i dziennikarz /. Wieloletnia korespondentka niemieckojęzycznych gazet w Europie (m.in. „Die Tageszeitung” i „Jüdische Allgemeine” (Berlin), „Der Standard” (Wiedeń), „Der Bund” (Berno), „Das Luxemburger Wort” (Luksemburg). Komentatorka polityczna, ekspert i doradca w radiu i

telewizji w Polsce i w Niemczech. Specjalizuje się w sprawach relacji polsko-europejskich, ale pisze też o wschodnich sąsiadach Polski. Jest autorką licznych publikacji na temat Holokaustu i II wojny światowej oraz relacji polsko-żydowskich i polsko-niemieckich.

dr Alicja Bartuś / politolożka i dziennikarka /. Zajmuje się porównywaniem mechanizmów zbrodni ludobójstwa i edukacją na rzecz praw człowieka. Kieruje Zakładem Politologii i Bezpieczeństwa Narodowego WSB w Chorzowie. Od wielu lat związana jest z oświęcimską Fundacją MDSM. Członkini Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Krakowie oraz Komitetu Ogrodu Sprawiedliwych w Warszawie.

SESJA VI POLSKA DLA POLAKÓW?

Zbigniew Gluza / prezes Ośrodka Karta i redaktor naczelny kwartalnika historycznego „Karta”/. Przewodniczący Rady Programowej Domu Spotkań z Historią w Warszawie, członek Kolegium Historyczno-Programowego Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku. Wyróżniony Medalem św. Jerzego, Nagrodą im. Jerzego Giedroycia, nagrodą „Joseph Conrad Literature Medal”. W 2009 r. Ośrodkowi Karta przyznano Nagrodę Dwudziestolecia Odrodzenia Niepodległej Polski - Pro Publico Bono.

Beata Machul - Telus / politolożka i pedagożka /. Sekretarz Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP; prezeska Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego PRO HUMANUM.

Paula Sawicka / psycholożka i tłumaczka /. W latach 70. i 80. związana z opozycją demokratyczną, w latach 90. zaangażowana w odbudowę społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, od 2004 prezeska Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita. Z Markiem Edelmanem napisała I była miłość w getcie, opublikowała (z Krzysztofem Burnetką) Prosto się mówi jak się wie - zbiór tekstów Marka Edelmana.

dr Artur Szyndler / religioznawca /. Zajmuje się historią społeczności żydowskiej w Oświęcimiu. Pracuje w Instytucie Politologii PWSZ im. rtm. Witolda Pileckiego w Oświęcimiu oraz w Centrum Żydowskim w Oświęcimiu.

dr Joanna Talewicz-Kwiatkowska / antropolożka /. Pracuje w Instytucie Studiów Międzykulturowych Uniwersytetu Jagiellońskiego. i współpracuje z Polskim Uniwersytem na Obczyźnie w Londynie. Od lat działa w Stowarzyszeniu Romów w Polsce. Redaktor naczelna kwartalnika „Dialog-Pheniben”. Autorka artykułów i publikacji na temat społeczności romskiej, m.in. Wpływ aktywności finansowej Unii Europejskiej na położenie społeczne Romów w Polsce.

dr Piotr Trojański / historyk /. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół najnowszej historii Żydów i dydaktyki historii. Pracuje w Instytucie Historii UP im. KEN w Krakowie. Doradca akademicki w MCEAH w Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau oraz członek polskiej delegacji w International Holocaust Remembrance Alliance.

WYSTAWY TOWARZYSZĄCE OŚWIĘCIMSKIEMU FORUM PRAW CZŁOWIEKA

Czas utracony nigdy się nie wróci... Losy oświęcimskich sybiraków

Wywózka na Sybir na zawsze zmieniła życie tysięcy polskich rodzin. Przez lata nie można było na ten temat nic mówić, w powojennych podręcznikach historia zesłańców i deportowanych była pomijana. Dlatego też jest ona wciąż słabo znana większości Polaków.

Pamięć o głodzie, zimnie i strachu o najbliższych do dziś u wielu stanowi traumę, z którą sobie nie radzą. Zdecydowana większość żyjących jeszcze świadków tamtych zdarzeń była wówczas dziećmi. Świat swojego dzieciństwa utracili bezpowrotnie wraz zatrzaśnięciem się drzwi pociągów wywożących ich w głąb Związku Sowieckiego. Polacy stracili nie tylko swój dobytek, ale i możliwość powrotu po wojnie w rodzinne strony, a nierzadko w ogóle do Polski. Wszystko, co im pozostało po tamtym życiu, to nieliczne fotografie. Kilkadziesiąt z takich zdjęć prezentowanych jest na wystawie *Czas utracony nigdy się nie wróci...* Ukazują one obraz życia nie tylko na zesłaniu, ale i nadzieję związaną z uformowaniem Armii Polskiej pod dowództwem gen. Andersa, czy namiastkę wolności, jaką dał im wyjazd do Afryki. Krótkie opowieści Sybiraków, a właściwie obrazki ukazujące różne aspekty pobytu na zesłaniu, są przejmujące.

Wystawa została przygotowana przez Alicję Bartuś i zrealizowana dzięki wsparciu finansowemu Miasta Oświęcim.

Jestem stąd. Polska wielu narodów

Wystawa edukacyjna pt. *Jestem stąd. Polska wielu narodów*, poświęcona historii, kulturze oraz dniu dzisiejszemu mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, powstała w ramach polsko-holenderskiego projektu „Holocaust Education in European Perspective” (2011 - 2013).

Wystawa składa się z dwóch części. W pierwszej zaprezentowano zdjęcia portretowe 15 przedstawicieli mniejszości etnicznych i narodowych oraz kilka fotografii nawiązujących do życia danej grupy. Uzupełnieniem materiału ilustracyjnego są cytaty pochodzące z wywiadów z portretowanymi na wystawie osobami, które odnoszą się do kwestii ich złożonej tożsamości narodowej i etnicznej, relacji pomiędzy nimi a większością społeczeństwa, jak również problemów dnia dzisiejszego mniejszości etnicznych i narodowych żyjących w Polsce. Część druga wystawy ma charakter opisowy. Za pomocą fotografii i tekstów przedstawiona została tam historia i kultura mniejszości etnicznych i narodowych.

Organizatorzy wystawy: Stowarzyszenie Centrum Polsko-Niemieckie w Krakowie, Dom Anny Frank w Amsterdamie.
Partnerzy: Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Centrum Żydowskie w Oświęcimiu.